

פרשת בהעלותך הכסף שבחצוצרות

שאם היו הן עשויות מזהב ייתכן שלא היו חזקות מספיק כדי לשמש לתקיעה (מנורת המקדש היתה כולה מזהב והשימוש בה אכן לא היה פיזי כמו בחצוצרות). כלומר, ניתן לומר כי היתרון בניית החצוצרות דווקא מכסף, הוא מצד אחד בגמישותן ומצד שני בקשיחותן ביחס לזהב.

תכונה נוספת של הכסף היא שאינה מחלידה. בדומה לזהב, גם הכסף שייך לקבוצת המתכות האצילות שכמעט אינן מתחמצנות, זו אולי סיבה נוספת לבחירת הכסף לבניית החצוצרות. אם הן היו עשויות מברזל למשל, הן היו מתחמצנות ומעלות חלודה בקלות, והקול היוצא מהן היה נפגע.

לסיכום, הספרי במדבר (פיסקא סא) משווה בין המנורה לחצוצרות. את מנורת המשכן כמו את החצוצרות נצטווה משה לעשות "מקשה אחת". אך בניגוד לחצוצרות, שבמקרה הדחק יכולות להבנות אף מכמה מטילי כסף מותכים, מנורת הזהב הייתה חייבת להיבנות מגוש אחד. בחצוצרות הדגש הוא על החומר ממנו הן בנויות - כסף, ובמנורה, בדיעבד, ניתן לעצבה אף מחומרים אחרים ולא מזהב², "וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא".... אמרו: אין של זהב, עושים של כסף ושל ברזל ושל נחושת ושל בדיל ושל עופרת דברי רבי. ר"י בר' יהודה אומר: אף של עץ ושל חרס. אבל אין להם מין קשה, אל יעשו מין גרוטי³. מה שאין כן בחצוצרות. שבחצוצרות, אין של כסף לא יעשו של זהב. אבל אין להם מין קשה, עושים מין גרוטי".

את ההבדל ביניהם ניתן אולי להסביר במסר אותו מסמל כל אחד מהכלים. המנורה מסמלת את השלמות והאחדות בעם (הספורנו ור' בחיי, שמות כ"ה, ל"א), לכן עליה להיות **מקשה אחת**, גם בדיעבד. לעומת זאת החצוצרות החייבות להיות דווקא **בצבע מיוחד** מסוים - בצבע כסף, מסמלות אולי את הייחודיות שבעם. וכיוון שעל פי הקבלה הכסף מסמל את מידת החסד. אולי זהו מאפיין הייחודיות הבא לידי ביטוי בחצוצרות.

בפרשת בהעלותך נחשפים לנו לשלבים האחרונים להתארגנותו של עם ישראל, לקראת המסע הארוך והקשה במדבר סיני. הסתיימה עבודת המשכן, שובצו תפקידי הכוהנים והלוויים המשרתים בו, והוצבו השבטים לדגליהם ולצבאותם סביב המשכן.

לפני היציאה למסע מצווה הקב"ה את משה על בנייתן של שתי חצוצרות: **"עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אתם והיו לך למקרא העדה ולמסע את המחנות... ותקעו בהן ונועדו אליך כל העדה... ואם באחת יתקעו ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל, ... ונסעו המחנות החנים קדמה... תרועה שנית ונסעו המחנות**

החנים תימנה" (במדבר י'). בנוסף לתפקיד זה של אסוף הנשיאים ושליטה במחנה ישראל במהלך מסעותיהם, השימוש בחצוצרות נעשה אף בעת צרה ומלחמה: **"וכי תבאו מלחמה בארצכם... והרעתם בחצוצרות"**, ובהקרבת הקורבנות במועדי ישראל: **"וביום שמתתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות על עליתיכם"** (שם י', ט"ו). הקב"ה מצווה את משה לבנות את החצוצרות מקשה אחת מכסף בלבד ואין לעשות אותן מכל חומר אחר, גם לא מזהב.

אם כך נשאלת השאלה, במה נתייחד הכסף שדווקא ממנו נבנו החצוצרות? ולאור תפקידיהם הרבים והחשובים שהוזכרו לעיל, מדוע לא לבנות אותן מזהב?

כסף הוא יסוד כימי ממשפחת המתכות שסמלו הכימי Ag ומספרו האטומי 47, צבעו אפור מתכתי ובוהק ונעשה בו שימוש נרחב בתעשיית התכשיטים. צפיפותו גדולה מזו של הנחושת, ונמוכה מזו של הזהב. קל לכרות אותו בטבע, אך הוא מצוי לרוב¹, כתערובת המכילה מתכות אחרות, ביניהן נחושת, עופרת, אבץ, זהב, בדיל וארסן (ניתן להפריד ולזקק אותו מהן בשיטות שונות).

מבחינת גמישותו, הכסף רך וקל מאד לריקוע ועיצוב. אך מנגד, הוא קשיח יותר מזהב. אולי זו אחת הסיבות בגללן נבנו החצוצרות מכסף

1 לעיתים הוא מתגלה בטבע במצבו הטהור. למשל, במכרה בקנגסברג שבצפון נורווגיה נתגלה פעם גוש כסף במשקל 755 ק"ג.

2 אם אין זהב, אפשר לעשות את המנורה מכל מיני חומרים אחרים (ראה החשמונאים שהדליקו בשיפודי ברזל), ובלבד שאותו החומר יהיה מקשה אחת ולא גרוטי.

3 גרוטי - היינו מחברים חלקי מתכת שונים (גרוטאות) ומתיכים ביחד ואין זה "מקשה אחת" לכתחילה.